ΚΡΙΤΙΚΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΜΙΧΑΛΗ ΔΗΜΟΥ

«Από μηχανής... άνεμος»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Βλέποντας το έργο του Μιχάλη Δήμου «Από μηχανής... άνεμος» σκεφτόμουν το λάθος των ελληνικών θιάσων να προτιμούν πάντα τα ξένα έργα και να περιφρονούν την εγχώρια παραγωγή.

Άθελά μου πήγα πολύ πίσω σε μια εποχή που όταν αγόραζες κάποιο είδος έπρεπε να σε διαβεβαιώσει ο πωλητής πως το είδος αυτό ήταν ευρωπαϊκό, αλλιώτικα δεν αποφάσιζες να το πάρεις. Θυμάμαι την ιστορική ερώτηση των αγοραστών «Είναι ευρωπαϊκό;»

Κάπως έτσι συμβαίνει και τώρα με το θέατρο. Πόσα ξένα έργα που είδαμε φέτος, ήταν κυριολεκτικά χάλια και από τα λιγοστά ελληνικά, τρία με τέσσερα ήταν πολύ καλά. Έτσι, λοιπόν και το έργο που είδαμε στη νέα σκηνή του Εθνικού μας Θεάτρου μας άφησε καλές εντυπώσεις.

Αντιγράφω ένα απόσπασμα από το πρόγραμμα του Θεάτρου: *«Το έργο του Μιχάλη Δήμου "Ο από μηχανής άνεμος" διαδραματίζεται ένα από "καυτά προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, έντονο άλλοτε και τώρα: τη φύλαξη και περίθαλψη των γερόντων. Με αφορμή το πρόβλημα αυτό, το έργο επικεντρώνεται στον θεσμό της οικογένειας και επιχειρεί μια τομή στις σχέσεις που αρθρώνονται μέσα στους κόλπους της, σχέσεις και καταστάσεις που αντανακλούν την ίδια τη νεοελληνική κοινωνία και τις δομές της».*

Η Κούλα, μια κοπέλα που έφυγε από το χωριό της αναζητώντας καλύτερη τύχη στην Αθήνα, περιποιείται έναν ηλικιωμένο άντρα, μια σχέση ταπεινωτική και για τους δύο. Μέσα εκεί περνάει όλη η ανθρώπινη μοίρα που γίνεται σκληρή για όσους ξεπερνούν κάποιο όριο ηλικίας και διαψεύδει εκείνη την ευχή «Χρόνια πολλά».

Ποια είναι τα «Χρόνια πολλά» της ανημπόριας και των βασάνων, όταν ο άνθρωπος γίνεται παιχνίδι στα χέρια κάποιου άλλου που στο βάθος τον μισεί και πολλές φορές τον περιπαίζει;

Ο Μπέκετ στο «Τέλος του παιχνιδιού» δίνει τόσο τραγικά αυτή τη σχέση που μπερδεύει τους ρόλους θύματος και θύτη. Εδώ ο συγγραφέας Μιχάλης Δήμου ακροβατεί σ' έναν κυκεώνα μίσους των παιδιών προς τον πατέρα που κατά κάποιο τρόπο τα αδίκησε, της νοσοκόμας του που την έχει τυραννήσει ο αυταρχισμός του κι έχει εκμεταλλευτεί, όπως θέλει να φαντάζεται, τα νιάτα της μέσα σε μια ανδροκρατούμενη συμπεριφορά στον αστικό του κόσμο. Το έργο έχει στιγμές δυνατές, όταν η Κούλα αποφασίζει να φύγει από εκείνη την κόλαση, αλλά και όταν ημερεύουν τα ένστικτά της στο νεαρό παιδί που φτάνει στο σπίτι για διάφορες εξυπηρετικές παραγγελίες και κουβαλάει για την Κούλα το χαμένο της ένστικτο της μητρότητας. Θα έλεγα πως θα ήταν ένα πολύ δυνατό έργο, με αλληλοσυγκρουόμενα ένστικτα και στιγμές που δίνουν και κωμική νότα σ' κείνο τον λόφο που επικρατεί αν δεν υπήρχε κάποιο μπέρδεμα των ρόλων και μια φόρτιση που ίσως υπερβαίνει την υπάρχουσα τραγικότητα.

Ο σκηνοθέτης Κώστας Τσιάνος φρόντισε να ισορροπήσει όσο μπορούσε αυτές τις συγκρούσεις και να μην τις φέρει στην ασάφεια που διαχέεται στο έργο και συνίσταται στο *«Ποιος εκμεταλλεύεται ποιον»*. Έδωσε μια γερή παρουσία των ρόλων που ο άγριος νατουραλισμός του έργου είχε στιγμές ευαισθησίας και συγκίνησης για το αναπόφευκτο τέλος, όταν εκείνος που το υποψιάζεται γίνεται τυραννικός ή απόλυτα ηττημένος. Οι ηθοποιοί που έφεραν τους κεντρικούς ρόλους Γιώργος Μοσχίδης (Γέρος) και Μπέττυ Βαλάση (Κούλα) έδωσαν ρεσιτάλ ερμηνείας, κάτι που το περιμέναμε από αυτούς τους δύο άξιους ηθοποιούς μας. Η Έλλη (Νικολέττα Βλαβιανού) θα έχει πολλά να διδαχτεί από τους δύο αυτούς που προανέφερα και φαίνονται πως το προσπαθούσε και το πέτυχε.

Ο Αλέκος (Χρήστος Βασιλόπουλος) στις σύντομες εμφανίσεις του είχε τη φρεσκάδα και τον αυθορμητισμό της νιότης, ενώ ο Στέλιος (Περικλής Καρακωνσταντόγλου) ήταν μια αποκάλυψη. Πολύ μέσα στο ρεαλισμό και στην ένταση που έχει ο ρόλος του. Τα σκηνικά και κουστούμια του Νίκου Σαριδάκη έδωσαν το σκοτεινό και βαρύ κλίμα του έργου, ενώ οι φωτισμοί του Ανδρέα Μπέλλη υπήρξαν εντυπωσιακοί.